

STARÁ
GARDA

Hynek Glos, Petr Vizina / ARGO

Petr Vizina – Hynek Glos **STARÁ GARDA**

Produkce Hana Adamcová.
Návrh potahu, grafická úprava a sazba Michal Chodanič.
Úprava fotografií Alexander Jurman.
Odpovědný redaktor Jiří Popiolek.
Technický redaktor Milan Dorazil.
Vydalo nakladatelství Argo,
Miličova 13, 130 00 Praha 3,
www.argo.cz, argo@argo.cz,
v roce 2016 jako svou 2986. publikaci.
Vytiskla Těšínská tiskárna.
Vydání první.

ISBN 978-80-257-1881-0

Naše knihy distribuuje knižní velkoobchod KOSMAS
sklad: KOSMAS s.r.o. Za Halami 877
252 62 Horoměřice
tel: 226 519 383, fax: 226 519 387
e-mail: odbyt@kosmas.cz, www.firma.kosmas.cz

Knihy je možno pohodlně zakoupit v internetovém knihkupectví www.kosmas.cz

Květa Pacovská

***28. 7. 1928, Praha**
Výtvarnice

1947 maturita na Státní grafické škole v Praze

1947–1952 studia na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze, u prof. Emila Filly

1992–1994 hostující profesorka na Vysoké škole umění v Berlíně

1998 hostující profesorka na Kingston University v Londýně

1992 Cena Hanse Christiana Andersena za ilustrace pro děti

1993 Zlatá litera pro nejkrásnější knihu roku

Vystudovala monumentální malbu, ale proslavila se nápaditými knihami pro děti.

▪ *Máte hezké ruce.*
Takové upracované.

▪ *Kdo vás jako první učil pracovat?*

Babička. Pocházela od Chotěboře a vyrostla v klášteře, tam byla výuka nejen teoretická, ale i rukodělná. Na Vánoce jsme spolu pekly, pletly vánočky, vyráběly dárečky, které jsme potom rozdávaly.

▪ *Co vás na akademii naučil Emil Filla?*

Nemyslím, že Filla učil lidi něco konkrétního. Filla nás nehlídal, čas od času přišel. Zastavil se u díla, které ho zaujalo. Lidi si ho vážili, zapisovali si jeho výroky o umění. Časem se leccos zkrešlí, ale pokud mě paměť neklame, vedl nás k realistické kresbě, k přesvědčení, že svoboda přijde poté, co dosáhnete umění kreslit, potom si můžete dovolit leccos dalšího.

Ani já si nemyslím, že člověk může začít hned vysokým uměním, ale nejprve se musí například naučit zacházet s materiálem, ovládat grafické techniky a podobně. To vás obohatí a pak máte určitou svobodu volby. Svoboda je důležitá nejen v našem životě, ale také v umění. Nemyslím svobodu anarchistickou, spíš možnost rozhodovat se, co uděláte nebo neuděláte.

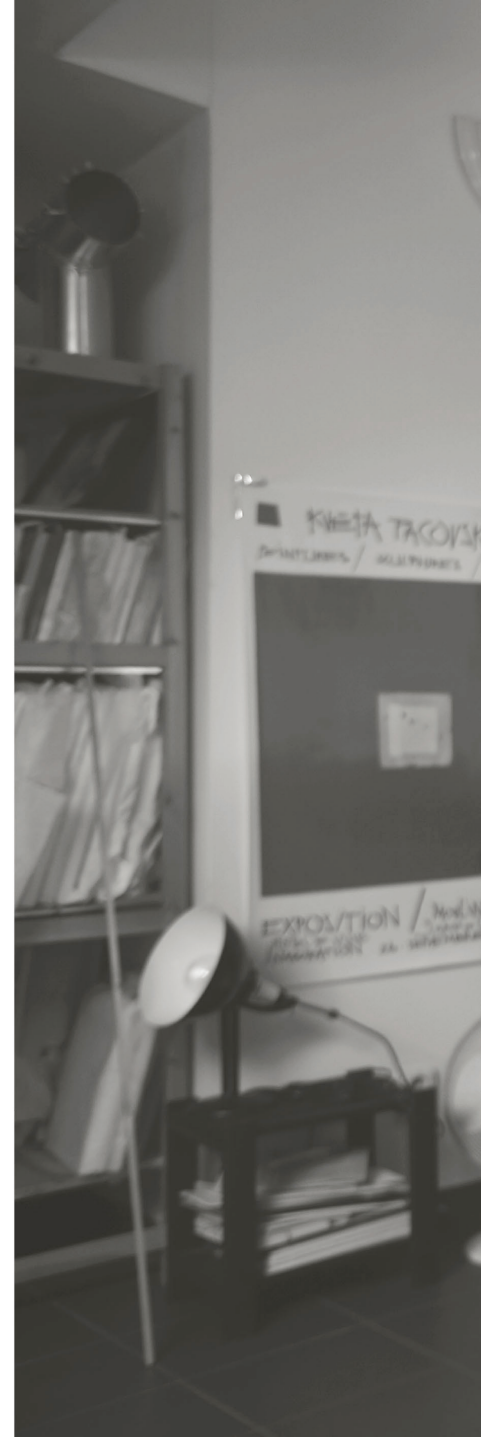
▪ *Na VŠUP jste studovala monumentální malbu, ale proslavily vás knihy pro děti.*

Doba, dalo by se říci, nejhorší pro mě byla svým způsobem přínosná. V 50. letech se mi narodily dvě děti, Ondřej a Štěpán. Měli jsme najednou uzavřený svět sám pro sebe. A přišli jsme na to, že panáček nemusí mít vždy hlavu a dvě ruce, že existuje třeba plocha s hladkým povrchem, nebo se strukturou, drsným povrchem, který vnímáme jenom dotekem. Že můžete také zavřít oči a číst jen dotekem; že něco je hladké, drsné, měkké, sametové.

Knihu můžete číst pěti smysly. Ale zrak je největší štěstí a dar, který člověk má, a když otevřeme oči, máme celý zážitek v plné kráse. Tvořila jsem později knihy doma s vlastními dětmi, ale už na škole jsem se knihami zabývala. Prvopočátek tedy nebyl až v mém mateřství.

▪ *Okolo vás běsní koncem 50. let socreal, a vy doma s malými syny lepíte malé knihy.*

Já maluji do malých knih monumentální obrázky! S dětmi se vám obzor naopak rozšiřuje, spolu jsme také dělali velké kresby. Proč ne velké? Nemyslím si, že když

jsou děti malé, musejí vytvářet maličké věci. Mohou vytvořit nebo nakreslit něco velikého, je to někdy jednodušší a snazší.

▪ *Jako matka s malými dětmi jste začala tvořit z plechu. Vydala jste se na nákup do Řempa...*

Nebyla tu prodejna řemeslných potřeb. Tenkrát se prodávaly odpady z hutí v železářství U Rotta v Růžové ulici.

▪ *Jak jste doma plech ohýbala?*

Vy to chcete tak detailně! Jak jen jsem uměla. Zkoušela jsem, co se dá, jsem v tom samouk, ale těšilo mě to, bavilo, líbil se mi plech jako materiál. Šla jsem od Rotta a těšila se, jak ten plech doma přehnu, ohnu. Samozřejmě jsem si pořídila nůžky na stříhání plechu. Měla jsem tehdy víc síly, vždycky jsem si poradila, abych naplnila svoji výtvarnou představu. Z plechu jsem nevytvářela jen prostorové věci, ale jeden čas jsem s plechem pracovala, při vytváření grafiky dělala suché jehly, lepty.

▪ *V antikvariátech nebyly dlouho k mání knihy s vašimi ilustracemi. Oblíbenou knihu z dětství jsem nemohl sehnat téměř dvacet let. Prodavači tvrdí, že se po vás často shánějí Japonci. Pokud to není hloupé slovo – kdy vám došlo, že jste slavná?*

To tedy je hloupé slovo a také dost banální.

▪ *Tak třeba úspěšná. To je taky hloupé slovo?*

Přijde na to, jak a kdy je použijete. Myslím, a to se podle mě netýká jen mě, že tvůrce se soustředí na to, aby výsledek odpovídal jeho estetickému cítění, aby hranici svých možností posunul ještě o kousek dál. A neuvažuje o takových, musím říci, banálních věcech, jako je úspěch.

Málokdo z výtvarníků podle mě takhle přemýšlí o úspěchu. Netvořím přece proto, aby lidé moji práci obdivovali. A když jsem malovala se svými dětmi, nepředpokládala jsem, že se tím jednou budu živit.

/ 9 /

- *A když si vás vyžádali studenti na univerzitách v Německu nebo v Británii – to byl úspěch?*

Viděla jsem, že pro některé lidi má moje práce velkou hodnotu, čehož jsem si moc vážila. Když si dítě se zájmem prohlédne můj obrázek, to mě samozřejmě těší. Nehraju, že jsem nad tím povznesená. Ale člověk i bez toho může žít, ponořený do tvorby s vnitřní radostí, že se mu něco podařilo. Ale to už asi moc filozofujeme.

- *Podél schodiště do vašeho ateliéru je zábradlí natřené červeně. Pocta vaší nejoblíbenější barvě?*

Nejdřív jsem z toho byla šokovaná, ale teď už jsem si našla báječnou odpověď, že takhle natřeli zábradlí kvůli mně. Červená je barva veselá, za určitých okolností svítivá, jsou ale její různé stupně, existuje taky červená zlá nebo smutná. Obecně červená může vzbuzovat dobrý pocit.

Všechny barvy jsou krásné. Bílá je nejkrásnější pro svoji čistotu, žlutá, protože dává teplotu a ozařuje prostor. Zelená je nejkrásnější, životadárná spojnice s přírodou, modrá je nejkrásnější, protože nás naučí snít. A černá je nejkrásnější kráslovna všech barev. Když dáte barvy dohromady, získáte plnohodnotnou černou, do které můžete vstoupit a něco zajímavého tam zažít.

- *Kterou dětskou knihu máte nejraději?*

Alenku v říši divů od Lewise Carrola, kterou jsem si přála ilustrovat, ale nikdo po mně nechtěl, abych k ní malovala obrázky. Možná, až se podruhé narodím. Dostala jsem ovšem možnost ilustrovat *Pohádky z bramborových řádků* od Carla Sandburga, velice jsem si toho vážila, je to literární klenot a snažila jsem se pro ně najít nějakou novou formu. Člověk nemá být nejspokojenější s tím, jak co dělá, ale pracovat na této knize mě velmi těšilo.

- *Proč jste na obálku Pohádek z bramborových řádků namalovala knoflík?*

Opravdu se mě často někdo ptal, proč jsem na obálku nenamalovala bramboru. Když jsou to pohádky z bramborových řádků. Chtěla jsem tam mít knoflík, protože se mi forma kruhu moc líbila a myslela jsem si, že k pohádkám velice patří.

Knoflík jsem vždy měla ráda, v Sandburgovi je dokonce knoflíková pohádka o jednom, který uletěl, a kde všude cestoval, než ho maminka přišla zpátky. Knoflík je úžasná věc; má krásný tvar, zároveň vás zachrání, když je vám zima, můžete si s ním zapnout kabátek. Může se trpytit nebo odrážet. Úžasná věc, ten malý kulatý užitečný knoflík!

Pavel Brázda

***21. 8. 1926, Brno
malíř**

1943 zakládá umělecký směr hominismus, „umění o lidech a pro lidi“

1949 vyloučen ze studií

1950–1952 absolvuje Vyšší školu uměleckého průmyslu,
dále se živí jako výtvarník z povolání

1977 nastupuje jako topič, zůstává deset let

1992 první větší výstava v PKC Ženské domovy, společně s manželkou
Věrou Novákovou

2006 velká retrospektiva v Národní galerii

2013 vrácí prezidentu Klausovi Medaili Za zásluhy o stát s odůvodněním,
že mu vadí výroky Václava Klause o Václavu Havlovi, negativní přístup k EU
nebo „nadměrný příklon k Rusku“

▪ *Kdysi jste prohlásil, že namísto galerií by se obrazy měly vystavovat v lunaparcích.*
Dnes už žádné lunaparky nejsou, ale dejme tomu, že by se vystavovalo v metru.
Těší mě, když si mých obrazů všimnou ti, kteří nejsou sběrateli, ani prachatí, ani
snobští, jak to do značné míry s výstavním publikem je. Obyčejní lidi, jimž mají ty
lidské situace a vztahy, které malují, co povědět.

Víte, moji rodiče měli docela velkou sbírku obrazů, od vybraných malířů 10. – 30.
let minulého století. Obrazy byly doma, k vidění pro poměrně uzavřenou společ-
nost. A když jsem viděl v lunaparcích, jak tam jsou zábavně pomalované paláce, tak
mě tehdy napadala možnost, tedy spíš teoretická nebo ideální, že by se výtvarné
umění mohlo vystavovat v takovém široce lidovém prostředí. Je to možnost utopic-
ká, i když utopie se někdy naplňují.

▪ *Jenže vaši utopii s uměním pro obyčejné lidi zabránila vláda proletariátu a lidově
demokratický systém.*

Já jsem s ním hlavně nechtěl mít nic společného, a to důsledně. Byly tu takové ná-
vrhy; třeba skupina Máj už v 50. letech chtěla, abych s nimi vystavoval. Samozřej-
mě že ne obrazy jako *Obluda čeká, obluda má čas*, ale něco realističtějšího a méně
výrazného tam vzít mohli.

Namaloval jsem k tomu tři obrazy. *Podobizna otce* navazovala v podrobném na-
zírání obličeje na roky 1949 – 1952, v obraze *Maratova smrt* zas vystupuje Marat
opožděně, v roli vyšeptalého revolucionáře, protože i já jsem byl do začátku roku
1945 alespoň ideovým komunistou.

Charlotta Cordayová, Maratova vražedkyně, je vlastně Brigitte Bardotová. Vpád
tehdejší západní kultury do zdejších šedivých poměrů. Když se objevila v nějakém
filmu, bylo to naprosto úžasné!

▪ *Přesto jste i na poměrně liberálním konci 60. let zůstávali se ženou, malířkou Věrou
Novákovou, neznámí.*

Nebyly k tomu předpoklady. Módní proudy byly natolik favorizované, že i z lidí,
kteří byli schopní něco originálního teoreticky koncipovat, třeba Chalupecký, se

stali osvětoví pracovníci, kteří k nám zaváděli současné trendy. Jako kdyby se tím zdejší prostředí mohlo stát světovějším! To mi přišlo vzdálené a naprosto komické.

Chalupecký nebo Kolář mi slibovali výstavu, ale Chalupecký do Špálovy galerie vybral jen dávné kresby, jaké navrhovala skupina Máj. Prostě byli natolik zaujatí tím, co se ve světě nosí, že pro něco méně obvyklého jim nezbývalo mnoho pozornosti.

▪ *Kde se ve vás, chlapci z patricijské brněnské rodiny, vzala náklonnost k proletářskému vidění světa?*

Zčásti tím, že jsem navazoval na levou avantgardu, komunisticky angažovaný Devětsil a jeho prvotní období, které mě seznámilo s Wolkerem. Později na Nezvalův a Teigeho poetismus. Sociální citění ve mně vzniklo přirozeně, velký dojem na mě udělalo Tolstého *Vzkříšení*, solidárnost s chudými mi byla vlastní od doby, kdy jsem začal samostatně myslet.

K tomu přispívalo i to, v jakém luxusním bytě s krásnou zahradou žila naše rodina, a v jakém bytě, v temném prostoru bez denního světla, žil s rodinou náš domovník.

▪ *Kdy jste začal brát kreslení vážně?*

Pořádně kreslit jsem začal kolem dvaadvacátého. Roku 1943 už byl založen směr, který jsme nazvali hominismus. Do jisté míry se na tom podíleli lidé ze skupiny 42. Většinou malovali předměstské krajiny, byl jsem okouzlený *Nádražím s větrným mlýnem* od Františka Hudečka, i když nedávno jsem obraz viděl v Národní galerii a ve skutečnosti není tak dobrý, jak slibně tehdy působil v černobílém tisku.

Měl jsem nejprve podobný zájem o periferní a průmyslové krajiny, ovšem byl jsem oproti skupině 42 zaměřený na lidi, jejich všední dny i svátky, nalézal je ve městě, lunaparcích a cirkusech. Proto byl název hominismus příhodný. Od začátku byl zamýšlený jako umění o lidech a pro lidi.

/ 14 /

